

**Hans Kirchhoff: Anmeldelse af: Tage Revsgård Andersen: En studie i rødt, hvidt og blå.
Lyngby, ZAC, 1981. 203 s.
Historisk Tidsskrift, Bind 14. række, 3 (1982 - 1983) 2, side 434 og 435**

I al postyret omkring gestapoafhøringerne af Aksel Larsen blev det rent overset at Tage Revsgård Andersens bog, med det nationale blikfang i rødt, hvidt og blå, også rummer et stykke selvbiografi. Forfatteren deltog som kommunist fra maj 1942 i bladarbejde og anden politisk virksomhed i Københavns nordvestkvarter, og fortæller jævnt og lige ud ad landevejen om den illegale tilværelse, om kurertjeneste tor »de store«, om radioaflytning og stikkerregistrering - og om den evige flugt fra politi og Gestapo. Beretningen er oprindelig skrevet til Det kongelige Bibliotek og har ingen litterære ambitioner. Revsgård Andersen formår heller ikke som krigskammeraten Poul Christensen (Af en illegals erindringer (1976)) at tegne situationer og stemninger. Men fremstillingens nøgternhed og dens loyalitet overfor den illegale virkelighed gør den til et værdifuldt historisk dokument. Vi får et godt indblik i det kommunistiske arbejde på celleniveau, og der fremlægges et stort navnestof på ellers anonyme medkæmpere. Her er virkelig tale om »græsrodshistorie«, så det batter! Vigtige oplysninger om kommunisternes organisering af den københavnske folkestrejke i sommeren 1944- der punkterer myten om den »spontane folkerejsning« - bringes her for første gang på tryk - uden at det dog fremgår klart om situationen er selvoplevet.

Omkring 3/4 af bogen består af dokumenter - i noget spredt fægtning. Der er vigtigt stof iblandt: Aksel Larsens banemand, stikkeren Karl Winthers levnedsbetretning fra 1945, BOPA-regnskaber, G. F. Duckwitz' redegørelse for de sidste aprildages kapitulationsbestræbelser - og så naturligvis den obligate dokumentation for det stræbsomme politis jagt på kommunisterne. Vigtige — og så vidt jeg kan bedømme - aldrig tidligere kendte aktstykker belyser rigspolitichefens initiativ til et dansk-tysk politisamarbejde omkring bekæmpelse af DKP fra marts 1941 - altså tre måneder før angrebet på Sovjetunionen og partiets kriminalisering. Der synes ingen grund til at betvivle dokumenternes ægthed - men repræsentativiteten er naturligvis noget begrænset.

Forhørsprotokollerne over Aksel Larsen fra vinteren 1942/43 fylder bogens sidste 60 sider (bilag 10). Som partikommunist kan Revsgård Andersen naturligvis ikke lide renegaten, der får mange spark undervejs. Men som jeg andetsteds har demonstreret (kronik i Politiken 19/3-81 »Aksel Larsen, Gestapo og det danske politi«) er det ikke rigtigt, når det så smukt anføres (s. 53) at kommunistlederen snakkede »som skidt fra en spædekælv«. Aksel Larsen gjorde hvad han kunne for at dække over organisationen, og i betragtning af hans desperate stilling - med partiarkivet og et stort navnestof i Gestapos hænder - lykkedes det forbavsende godt. Således er En studie i rødt, hvidt og blå også et forsøg på at kompromittere den tidligere DKP-formand, og editionen den foreløbige slutsten på en politisk undergrundstradition, der tæller så uens kombattanter som Nationaltidendes chefredaktør, den højreradikale Haaest, og den gamle Komitern-agent Richard Jensen. I dette slagsmål har Aksel Larsens venner forsøgt at torpedere protokollerne som forfalskninger. Det er der ikke noget hold i. For udgaven her er identisk med de originale danske oversættelser i justitsminister Thune Jacobsens arkiv. Naturligvis er pennen og formuleringerne Gestapos. Men der er ingen grund til at antage at realitetsindholdet er opfundet eller forvansket. Mig bekendt har Aksel Larsen da heller aldrig taget afstand herfra. Protokollerne har hidtil kun været kendt i fragmenter eller i pirattræk med korrumpet tekst - og det er vel hovedårsagen til at de så længe har været overset og nedprioriteret af historikerne. Det er der nu rådet bod på med Revsgård Andersens bog. For afhøringerne er en meget vigtig kilde til det illegale DKP's tidlige historie.